

21.06.2022

Dnro 26460/03.04.04.04.29/2021

Asia

Karanteeniin määräämistä koskeva valitus

Valittaja[REDACTED]
Asiamies: [REDACTED]**Päätös, josta valitetaan****Helsingin kaupungin tartuntataudeista vastaava lääkäri 24.11.2021**

Helsingin kaupungin tartuntataudeista vastaava lääkäri on tehnyt suullisen päätöksen ja määrännyt [REDACTED] yleisvaaralliselle tartuntataudille (COVID-19) altistumisen tai perustellusti epäillyn altistumisen vuoksi tartuntatautilain nojalla karanteeniin ajalle 24.11.–3.12.2021 tartunnan leviämisen ehkäisemiseksi.

Päätöksen perustelujen mukaan [REDACTED] epäillään perustellusti altistuneen COVID-19-koronavirukselle.

Päätös on annettu kirjallisesti 26.11.2021.

Valituksessa esitetyt vaatimukset

Valituksenalainen päätös on kumottava. Helsingin kaupunki on velvoitettava korvaamaan [REDACTED] oikeudenkäyntikulut 200 euroa.

Perusteet

Tartuntataudin leviämisen vaara ei ole ollut asiassa tartuntatautilain 60 §:ssä tarkoitetulla tavalla ilmeinen. Potilaslaissa säädetyistä velvoitteista huolimatta karanteeniin määrätylle [REDACTED] ei ole järjestetty minkäänlaista lääketieteellistä tutkimusta tai edes harkittu hänen hoitamistaan. Tällöin karanteenipäätös ei ole perustunut riittävään näyttöön eikä hyviin hoito- ja toimintakäytäntöihin.

Valituksenalaisessa päätöksessä ei perustella millään tavalla, miten karanteeniin määrätty olisi altistunut yleisvaaralliselle tartuntataudille tai olisi perustellusti altistunut sille. Karanteenilla puututaan yksilön perusoikeuksiin. Toimi on vapaudenriistoon verrattavissa oleva toimi. Kohde ei kykene arvioimaan, onko tapauksessa tapahtunut oikeudenloukkaus. Viranomaisen toimi on verrattavissa mielivaltaiseen toimeen, joka on kielletty muun muassa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa.

Tartuntatautilääkärin olisi tullut ottaa huomioon [REDACTED] tosiasiallinen tila siinä vaiheessa, kun päätös kirjoitettiin. Tartuntatautilääkäri ei ole edes nähnyt karanteeniin määräämäänsä henkilöä, joten hän ei ole voinut laatia potilaasta diagnoosia, jonka perusteella karanteeni olisi voitu määrätä. Asiassa tulee ottaa huomioon terveydenhuoltolain 8 §:ssä todettu. Kukaan muu kuin lääkäri ei voi asettaa potilaalle diagnoosia. Tartuntatautilääkäri ei ole itse tutkinut potilasta, vaan on luottanut sellaisen henkilön lausuntoon, joka ei voi diagnoosia asettaa. Näin ollen lääkäri ei ole voinut vakuuttua, että hänen allekirjoittamansa karanteenipäätös perustuisi hyviin hoito- sekä toimintakäytäntöihin. [REDACTED] ei ole tässä tapauksessa osoitettu myöskään potilaslaissa määriteltyä oikeutta hyvää terveydenhoitoon.

Päätöksellä on puututtu [REDACTED] Suomen perustuslaissa turvattuun liikkumisvapauteen. Perusoikeuteen puuttuminen on perusteltava mahdollisimman tarkasti. Näin ei ole tässä tapauksessa toimittu. Päätös ei perustu objektiivisesti arvioitaviin perusteisiin karanteeniin määräämiselle. Asiassa ei ole vastattu, mihin perusteltu epäily perustuu, miten se on todennettavissa ja mistä tiedetään, että se kohdistuu nimenomaan [REDACTED]. Perustelujen puuttumisen vuoksi [REDACTED] ei saa riittävää oikeussuojaa, mikä tekee jo sinänsä karanteenipäätöksestä laittoman.

Asian käsittely ja selvittäminen

Helsingin kaupungin terveysasemien johtajalääkäri on antanut lausunnon, johon on liitetty tartuntatautilääkärin selvitys. Tartuntatautilääkärin selvityksen mukaan tässä tapauksessa altistaja oli tunnistettu ja siten ratkaisu perustui todelliseen altistukseen. Altistuneella ei ole oikeutta saada tietää altistajan henkilöllisyyttä jollei altistaja itse ilmoita asiasta. Altistumista ei voi tutkia henkilöstä, vaan se perustuu epidemiologiseen arvioon, ja sen vuoksi lääkärin fyysistä tutkimusta ei vaadita. [REDACTED] oli käynyt altistuksen jälkeen testissä, joka oli negatiivinen, ja hänelle on lähetetty 29.11.2021 uusi hallintopäätös negatiivisen testituloksen perusteella.

Lausuntoon on liitetty päiväämätön päätös valituksenalaisen karanteenin lopettamisesta 29.11.2021.

[REDACTED] on antanut vastaselityksen.

Helsingin hallinto-oikeus on 9.2.2022 ja 31.3.2022 päivätyillä lisäselvityspyynnöillä pyytänyt valituksenalaisen päätöksen tehneeltä viranomaiselta tarkempaa selvitystä muun ohella siitä, millä tavoin [REDACTED] on altistunut kysymyksessä olevalle tartuntataudille.

Helsingin kaupungin terveysasemien johtajalääkäri on toimittanut kaksi lisälausuntoa, joihin on liitetty tartuntatautilääkärin selvitykset, ja lisäselvitystä.

██████████ on toimittanut lausuman. Karanteeni on ollut laitton kahden ensimmäisen vuorokauden osalta, koska suullista ilmoitusta karanteenista ei ollut annettu ennen 24.11.2021 ja ”botti” ei voisi sellaista antaa. Karanteenipäätös on toimitettu tiedoksi ██████████ vasta sen päättymisajan jälkeen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus kumoaa valituksenalaisen päätöksen.

Hallinto-oikeus velvoittaa Helsingin kaupungin korvaamaan ██████████ tämän oikeudenkäyntikulut 200 euroa.

Perustelut

Pääasia

Sovellettavat oikeusohjeet ja keskeiset esityöt

Suomen perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

Suomen perustuslain 7 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Saman pykälän 3 momentin mukaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ei saa puuttua eikä vapautta riistää mielivaltaisesti eikä ilman laissa säädettyä perustetta. Rangaistuksen, joka sisältää vapaudenmenetyksen, määrää tuomioistuin. Muun vapaudenmenetyksen laillisuus voidaan saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi. Vapautensa menettäneen oikeudet turvataan lailla.

Suomen perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Hallintolain 44 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan kirjallisesta päätöksestä on käytävä selvästi ilmi päätöksen perustelut ja yksilöity tieto siitä, mihin asianosainen on oikeutettu tai velvoitettu taikka miten asia on muutoin ratkaistu.

Hallintolain 45 §:n 1 momentin mukaan päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Tartuntatautilain 60 §:n mukaan, jos yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen vaara on ilmeinen eikä taudin leviämistä voida muulla tavoin estää, virkasuhteinen kunnan tartuntataudeista vastaava lääkäri tai virkasuhteinen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi päättää henkilön karanteenista enintään yhden kuukauden ajaksi. Päätös karanteenista voidaan tehdä henkilölle, jonka on todettu tai perustellusti epäilty altistuneen yleisvaaralliselle tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillylle tartuntataudille.

Tartuntatautilakiin johtaneen hallituksen esityksen (HE 13/2016 vp) perustuslain suhdetta ja säätämisyjärjestystä koskevassa luvussa on karanteenia koskien todettu, että lakiehdotuksen 60 §:ssä säädetty karanteeni tulee arvioitavaksi myös vapaudenmenetyksenä, jonka laillisuus tulee voida saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 37 §:n 3 momentin mukaan asianosaisen ja päätöksen tehneen viranomaisen on esitettävä selvitystä vaatimustensa perusteluista totuudenmukaisesti. Niiden on myötävaikutettava asian selvittämiseen sen oikeudellisen luonteen edellyttämällä tavalla. Viranomaisen on oikeudenkäynnissä otettava huomioon tasapuolisesti yleiset ja yksityiset edut.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 42 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen on hallintotuomioistuimen pyynnöstä toimitettava sille päätöksen perusteena olleet asiakirjat ja muu tarvittava selvitys.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 50 §:n mukaan hallintotuomioistuimella on oikeus pyynnöstä saada maksutta viranomaiselta salassapitosäännösten estämättä kaikki asian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot ja asiakirjat. Tuomioistuin voi määrätä viranomaisen esittämään tarpeellisen selvityksen. Määräyksen tehosteeksi voidaan asettaa sakon uhka.

Asiassa saatu selvitys, selvityksen arviointi ja hallinto-oikeuden johtopäätökset

██████████ on määrätty karanteeniin ajalle 24.11.–3.12.2021, koska hänen on katsottu joko altistuneen tai asiassa on ollut tartuntatautilääkärin arvion mukaan perusteltu epäily hänen altistumisestaan COVID-19-infektiolle. Valituksenalaisesta päätöksestä ei kuitenkaan ilmene, miten ja milloin ██████████ on katsottu altistuneen kysymyksellä olevalle tartuntataudille.

Hallinto-oikeus on 9.2.2022 ja 31.3.2022 päivätyillä lisäselvityspyynnöillään pyytänyt valituksenalaisen päätöksen tehneeltä viranomaiselta muun ohella altistajan eristyspäätöksen ja tarkempaa selvitystä altistumisolosuhteista eli siitä, milloin ja millä tavoin ██████████ on altistunut COVID-19-infektiolle.

Helsingin kaupungin tartuntataudeista vastaavan lääkärin selvityksen mukaan ██████████ altistajaksi ilmoitettu henkilö oli asetettu eristykseen. Eristykseen asettamisen yhteydessä asiassa oli tehty tartunnan jäljitys.

Tartunnan jäljitystietojen perusteella ██████████ oli tunnistettu altistajan lähikontaktiksi altistumispäivämäärällä 23.11.2021. Altistuminen on tapahtunut ██████████ työssä ██████████. Lisälausuntoon liitetystä

tartunnanjäljitysrekisterin otteesta on peitelty tartunnanlähdeä koskevat osiot, kuten yhteys indeksiin eli ilmoitettuun altistajaan ja tätä koskevat tarkennukset. Otteesta myös ilmenee, että tartunnanjäljitystiedot on hävitetty ("lomake tuhottu Y-asemalta") siinä vaiheessa, kun uusi hallintopäätös on tehty negatiivisen testituloksen perusteella.

Päätöksen perustelemista koskevaa hallintolain 45 §:n 1 momenttia on tulkittava perustuslain 2 §:n 3 momentista ja 21 §:stä ilmenevät vaatimukset huomioon ottaen. Hallinto-oikeus toteaa, että valituksenalaisen päätöksen perustelut ovat erittäin niukat. Perusteluista ei ilmene edes altistumisen ajankohta, saati tarkemmat altistumisen (tai epäillyn altistumisen) olosuhteet. Vaikka tartuntatautilain mukaisten karanteenipäätösten käsittely on niiden luonteesta johtuen kiireellistä massamenettelyä, on niissä kuitenkin kysymys henkilön perusoikeuksien rajoittamisesta, jolle on oltava lainmukaiset perusteet.

Tartuntatautilain nojalla tehtävä karanteenipäätös on muutoksenhakukelpoinen hallintopäätös, jolla rajoitetaan henkilön perusoikeuksia. Valittajalla on Suomen perustuslain 21 §:n 1 momentissa turvattu oikeus saada mainittuun päätökseen kohdistuva muutoksenhaku käsitellyksi hallinto-oikeudessa, jonka on huolehdittava siitä, että asia tulee selvitettyksi. Hallinto-oikeus toteaa, että sillä on oikeus pyynnöstä saada viranomaiselta salassapitosäännösten estämättä kaikki asian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot ja asiakirjat, eikä altistumisolosuhteita koskevaa selvitystä siten ole voitu jättää toimittamatta hallinto-oikeudelle ilmoitettuun altistajaan liittyvien salassapitoperusteiden vuoksi.

Asiassa ei ole hallinto-oikeuskäsittelyn aikana selvästi ja riittävästi ilmennyt, millä perustein Helsingin kaupungin tartuntataudeista vastaava lääkäri on katsonut [REDACTED] altistuneen tai olevan perusteltu epäily hänen altistumisestaan COVID-19-infektioille. Koska hallinto-oikeus ei ole voinut viranomaisen asian selvittämiseen puutteellisen myötävaikuttamisen vuoksi varmistua siitä, että valituksenalainen päätös perustuisi oikeaan ja riittävään selvitykseen, tosiseikkojen ja asiassa esitetyn selvityksen oikeaan arviointiin ja että tartuntataudeista vastaava lääkäri olisi käyttänyt harkintavaltaansa hallintolain 6 §:ssä säädettyjen oikeusperiaatteiden mukaisesti, on valituksenalainen päätös kumottava.

Koska päätös [REDACTED] määräämisestä karanteeniin on kumottava tällä perusteella, asiassa ei ole tarpeen lausua muista valitusperusteista.

Oikeudenkäyntikulut

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 95 §:n 1 momentin mukaan oikeudenkäynnin osapuoli on velvollinen korvaamaan toisen osapuolen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan. Pykälän 2 momentin mukaan korvausvelvollisuuden kohtuullisuutta arvioitaessa voidaan lisäksi ottaa huomioon asian oikeudellinen epäselvyys, osapuolten toiminta ja asian merkitys asianosaiselle.

██████████ on vaatinut, että hallinto-oikeus velvoittaa Helsingin kaupungin korvaamaan hänen oikeudenkäyntikulunaan 200 euroa.

Asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen hallinto-oikeus katsoo, että olisi kohtuutonta, että ██████████ joutuisi pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Tämän vuoksi hallinto-oikeus velvoittaa Helsingin kaupungin korvaamaan ██████████ oikeudenkäyntikulut 200 euroa.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Suomen perustuslaki 9 §, 10 § ja 19 § 3 mom

Tartuntatautilaki 1 §, 3 § 4 kohta ja 9 § 1 mom

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista 1 § 14 kohta

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valituslupan.

Valitusosoitus on liitteenä (HOL valituslupa 30).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden lainoppineet jäsenet Outi Siimes, Annina Nieminen ja Bettina Kermann (t) sekä asiantuntijajäsen Hannele Kotilainen.

Esittelijäjäsen

Annina Nieminen

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu ja tulostettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmästä.

Jakelu

Päätös	Valittajan asiamiehelle todisteellisesti
Jäljennös	Helsingin kaupungin tartuntataudeista vastaava lääkäri